

Adroddiad i'r: Cyngor Sir

Dyddiad y cyfarfod: 11 Medi 2018

Aelod / Swyddog Arweiniol: Barry Mellor, Cadeirydd y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol

Awdur yr Adroddiad: Gary Williams, Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd, Cyfreithiol ac AD

Teitl: **Adroddiad Blynyddol y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol**

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r adroddiad hwn ar waith y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol (y Pwyllgor) ar gyfer Blwyddyn y Cyngor 2017/18

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

I hysbysu'r holl Aelodau am waith y Pwyllgor.

3. Beth yw'r Argymhellion?

3.1 Bod yr Aelodau yn nodi cynnwys yr adroddiad.

4. Manylion yr Adroddiad

4.1 Yn unol â gofynion Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 mae gofyniad statudol ar y Cyngor i fod â Phwyllgor Archwilio. Y Pwyllgor yw pwyllgor dynodedig y Cyngor at y diben hwn. Rôl statudol y Pwyllgor Archwilio yw i adolygu a chraffu ar faterion ariannol yr Awdurdod, rhoi adroddiadau ac argymhellion ynghylch materion ariannol yr Awdurdod, adolygu ac asesu trefniannau rheoli risg, rheolaeth fewnol a llywodraethu corfforaethol yr Awdurdod, a darparu adroddiadau ac argymhellion i'r Awdurdod ar addasrwydd ac effeithiolrwydd y trefniannau hynny. Mae'n ofynnol i'r Pwyllgor oruchwylio trefniannau archwilio mewnol ac allanol yr Awdurdod, ac adolygu datganiadau ariannol a baratoir gan yr Awdurdod. Y Pwyllgor hefyd yw'r corff sy'n gyfrifol am adolygu'r Cyfansoddiad.

4.2 Mae Cyfansoddiad y Cyngor yn gofyn fod aelodaeth y Pwyllgor yn cynnwys chwech Aelod Etholedig ar sail wleidyddol gytbwys. Nid oes gofyniad statudol i'r Pwyllgor fod yn wleidyddol gytbwys. Mae gofyniad statudol i gael o leiaf un aelod lleyg annibynnol o'r Pwyllgor. Yr aelod lleyg presennol yw Mr. Paul Whitham. Y bydd ei dymor yn dod i ben ar ddyddiad yr etholiadau llywodraeth leol nesaf yn 2022

4.3 Mynychir pob cyfarfod Pwyllgor gan Swyddog Adran 151, Swyddog Monitro a Pennaeth Archwilio Mewnol y Cyngor neu gynrychiolwyr ar eu cyfer. Yn ychwanegol at hynny, mynychir pob cyfarfod gan swyddogion o Swyddfa Archwilio Cymru.

4.4 Dyma Adroddiad Blynyddol cyntaf y Pwyllgor ers yr etholiadau llywodraeth leol yn 2017. Mae'r Pwyllgor yn cydnabod ei fod wedi bod yn dysgu gyda'i gilydd am ei rolau a'i gyfrifoldebau yn ystod y cyfnod hwn. Yn ystod y cyfnod sydd dan sylw yn yr adroddiad hwn, mae'r Pwyllgor wedi derbyn nifer o adroddiadau blynyddol mewnol ar faterion yn ymwneud â llywodraethu. Mae'r rhain yn cynnwys:

4.4.1 Adroddiad Datganiad Llywodraethu Blynyddol – mae'r adroddiad hwn yn darparu adroddiad hunanasesu ar lywodraethu a threfniannau gwelliant y Cyngor ar gyfer 2016-17, sydd yn cynnwys 'datganiad llywodraethu blynyddol' y Cyngor. Nid oedd unrhyw broblemau llywodraethu sylweddol i adrodd arnynt. Cynhwyswyd unrhyw faterion llai sylweddol yn y Cynllun Gweithredu Gwella Llywodraethu a gaiff ei fonitro gan y Pwyllgor.

4.4.2 Adroddiad Blynyddol lechyd a Diogelwch Corfforaethol – dyma adroddiad gan y Swyddog lechyd a Diogelwch Corfforaethol er mwyn darparu sicrwydd i'r Pwyllgor fod damweiniau a digwyddiadau yn cael eu hadrodd yn ôl a'u monitro; y cynllunnir gweithgaredd yn unol â gwybodaeth a ddarperir gan ddadansoddiad o'r bylchau a'r peryglon gwasanaeth; ac y darperir hyfforddiant yn ôl yr angen. Mae'r asesiadau cyffredinol o ddull Cyngor Sir Ddinbych o weithredu systemau lechyd a Diogelwch ac o'r modd y mae gweithwyr yn ymwneud â lechyd a Diogelwch ill dau yn cyrraedd sicrwydd canolig (melyn). Golyga hyn fod systemau rheoli lechyd a Diogelwch ar y cyfan yn cael eu datblygu a'u cofnodi. Ar y cyfan, nodir a rheolir peryglon sylweddol er mwyn lleihau risg. Ar y cyfan, mae gweithwyr yn cymryd rhan yn y gwaith o ddatblygu a defnyddio systemau rheoli lechyd a Diogelwch.

4.4.3 Adroddiad Blynyddol yr Uwch-Swyddog Risg Gwybodaeth – Mae gan yr Uwch-Swyddog Risg Gwybodaeth gyfrifoldeb penodol i sicrhau y rheolir gwybodaeth a ddelir gan y Cyngor yn ddiogel, yn effeithiol, ac yn unol â deddfwriaeth. Mae'r adroddiad hwn yn darparu gwybodaeth i Aelodau am unrhyw fylchau mewn diogelu data a allai fod wedi digwydd ac a oes unrhyw faterion neu dueddiadau sydd yn golygu fod angen cymryd camau pellach. Mae'r adroddiad yn cyflwyno data ystadegol ynglŷn â cheisiadau am wybodaeth yn unol â deddfwriaeth Rhyddid Gwybodaeth a nifer y cwynion a wneir i Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth. Ni fu unrhyw fylchau difrifol mewn Diogelu Data yn ystod y cyfnod dan sylw yn yr adroddiad.

4.4.4 Adroddiad Blynyddol Rhannu Pryderon – mae Polisi Rhannu Pryderon y Cyngor yn gofyn fod adroddiad blynyddol yn cael ei ddarparu i'r Cyngor ar niferoedd a chanlyniadau pryderon a godwyd o dan y polisi, gan adrodd ar unrhyw dueddiadau neu faterion sydd yn golygu bod angen cymryd camau pellach. Ni leisiwyd unrhyw bryderon o dan y polisi yn ystod y cyfnod o dan sylw yn yr adroddiad.

4.4.5 Adroddiad Blynyddol Deddf Rheoleiddio Pwerau Ymchwilio – Mae polisi Deddf Rheoleiddio Pwerau Ymchwilio'r Cyngor yn delio â'r modd y cynhelir gweithgaredd gwylidwriaeth gan y Cyngor, ac yn gofyn am adroddiad blynyddol ar nifer yr awdurdodiadau a roddwyd ar gyfer gweithgaredd gwylidwriaeth wedi ei gyfarwyddo o dan y ddeddfwriaeth berthnasol er mwyn sicrhau'r Pwyllgor fod y Cyngor yn gweithredu o fewn y cyfyngiadau a osodir gan ddeddfwriaeth. Ni roddwyd unrhyw awdurdodiadau ar gyfer gweithgaredd

gwyliadwriaeth wedi ei gyfarwyddo yn ystod y cyfnod o dan sylw yn yr adroddiad.

4.5 Mae'r Pwyllgor hefyd yn cynnwys nifer o adroddiadau blynyddol yn ymwneud â materion ariannol. Mae'r rhain yn cynnwys:

4.5.1 Datganiad Cyfrifon – Yn flynyddol, mae gofyn i'r Pwyllgor gymeradwyo Datganiadau Cyfrifon y Cyngor fel y gall Cadeirydd y Pwyllgor a'r Swyddog Adran 151 eu cadarnhau. Mae'r cyfrifon yn cynnwys toreth o wybodaeth, ac felly cyflwynir drafft i'r Pwyllgor mewn cyfarfod cyn toriad yr haf, gan gyflwyno'r datganiad cyfrifon terfynol i'w gymeradwyo ym mis Medi bob blwyddyn er mwyn sicrhau cyfle digonol i'r Pwyllgor archwilio a chraffu ar y ddogfennaeth. Cymeradwywyd y cyfrifon.

4.5.2 Rheoli Trysorlys – Mae'r Pwyllgor yn derbyn dau adroddiad ar swyddogaethau rheoli trysorlys y Cyngor yn flynyddol. Mae'r adroddiadau yn cyflwyno manylion cyllido cyfalaf, benthyca, ad-drefnu dyledion a thrafodion buddsoddi ar gyfer y cyfnod sydd dan sylw yn yr adroddiad. Mae'r adroddiadau hefyd yn delio â goblygiadau risg penderfyniadau a thrafodion y trysorlys, ac yn nodi cydymffurfiaeth â therfynau'r trysorlys a Dangosyddion Darbodus. Mae'r Pwyllgor yn adolygu'r Strategaeth Rheoli Trysorlys Blynyddol cyn iddo gael ei gymeradwyo gan y Cyngor.

4.5.3 Ysgolion mewn Trafferthion Ariannol – derbyniodd y Pwyllgor adroddiad i esbonio polisi a dull y Cyngor o weithio gydag ysgolion sy'n profi trafferthion ariannol. Mae'r polisi yn dilyn nifer o gamau uwchgyfeirio. Un o'r camau hyn yw i ysgolion unigol a llywodraethwyr gyflwyno adroddiadau i'r Pwyllgor.

4.6 Mae'r Pwyllgor hefyd yn derbyn Adroddiadau Rheoleiddio Allanol. Yn ystod y cyfnod adrodd hwn, mae'r Pwyllgor wedi derbyn yr adroddiadau canlynol:

4.6.1 Adroddiad Gwella Blynyddol Swyddfa Archwilio Cymru – Cyflwynwyd yr adroddiad hwn i'r Pwyllgor a'r Cyngor Llawn ac mae'n grynodeb o waith archwilio gan Swyddfa Archwilio Cymru, gan gynnwys astudiaethau ar Lywodraethu, Rheoli Gwybodaeth a'r defnydd o adnoddau. Mae'r adroddiad ar y cyfan yn gadarnhaol ynghylch y Cyngor ac nid yw'n cynnwys unrhyw argymhellion sylweddol ar gyfer newid. Cyflwynwyd chwech 'cynnig ar gyfer gwelliant' i'r Cyngor ynghyd â'r gweithredoedd ynghlwm â phob un ohonynt.

4.6.2 Llythyr Archwilio Blynyddol Swyddfa Archwilio Cymru – derbyniodd y Pwyllgor llythyr archwilio blynyddol Swyddfa Archwilio Cymru. Prif negeseuon y llythyr hwn oedd fod Cyngor Sir Ddinbych wedi cydymffurfio â'i gyfrifoldebau yn ymwneud ag adrodd ariannol a defnydd o adnoddau, fod Swyddfa Archwilio Cymru yn fodlon fod trefniannau priodol yn eu lle gan y Cyngor i sicrhau economi, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn y modd y mae'n defnyddio adnoddau, ac nad oedd eu gwaith ar ardystiadau hawliadau a ffurflenni grantiau hyd yn hyn wedi adnabod unrhyw broblemau sylweddol a fyddai'n cael effaith ar gyfrifon a systemau ariannol allweddol ar gyfer 2016-17.

Mae'r Pwyllgor hefyd yn derbyn adroddiadau ar raglen waith Swyddfa Archwilio Cymru.

4.6.3 Diweddariad Gweithredu Gwasanaethau Gofal Cartref – Derbyniodd y Pwyllgor ddiweddariad ar yr ymateb i adroddiad Cyngor Sir Ddinbych yn dilyn yr Adolygiad Cenedlaethol o Ofal Cartref yng Nghymru a gynhaliwyd gan Arolygiaeth Gofal a Gwasanaethau Cymdeithasol Cymru, adroddiad rheoleiddio allanol a gyflwynwyd yn ystod blwyddyn flaenorol y Cyngor.

4.6.4 Diweddariad ar y Cynllun Gweithredu Atal Digartrefedd – Derbyniodd y Pwyllgor adroddiad gwybodaeth ar gynnydd y Cynllun Gweithredu Atal Digartrefedd, a oedd yn cynnwys camau gweithredu yr oedd eu hangen yn unol â Strategaeth Digartrefedd Sir Ddinbych 2017-21; Cynllun (Comisiynu) Blynyddol Atal Digartrefedd / Cefnogi Pobl Sir Ddinbych, ac argymhellion adroddiad Swyddfa Archwilio Cymru, 'Sut mae Llywodraeth Leol yn rheoli galw – Digartrefedd' (Ionawr 2018) i ddarparu sicrwydd fod y gwasanaeth wedi ymateb i argymhellion a dderbyniwyd gan Swyddfa Archwilio Cymru.

4.7 Mae'r Pwyllgor hefyd yn derbyn adroddiadau rheolaidd gan y Prif Archwilydd Mewnol ar y cynnydd a wnaed ar gyflawni gofynion y Cynllun Archwilio Mewnol a gymeradwyir gan y Pwyllgor. Mae aelodau'r Pwyllgor hefyd yn derbyn copïau o adroddiadau archwilio mewnol. Caiff yr adroddiadau hynny sydd â sicrwydd "isel" eu hystyried pan fydd y Pwyllgor yn cyfarfod, a chaiff y cynlluniau gweithredu i fynd i'r afael ag unrhyw bryderon eu craffu a'u monitro gan y Pwyllgor. Mae adroddiadau archwilio y mae'r Pwyllgor wedi eu hystyried neu wedi monitro eu cynlluniau gweithredu yn ystod y cyfnod dan sylw yn cynnwys Diogelu Corfforaethol, Rheoli Gwybodaeth a Rheoli TG mewn Ysgolion, Rheoli'r Fflyd Gorfforaethol a Chyfleusterau Cyhoeddus.

4.8 Mae'r Pwyllgor hefyd wedi derbyn adroddiadau yn adolygu materion corfforaethol eraill yn cynnwys y Fframwaith Rheoli Risg Strategol a pharatoadau'r Cyngor at gyflwyno'r Rheoliad Diogelu Data Cyffredinol (GDPR).

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Mae gwaith y Pwyllgor wrth graffu ar reolaethau materion ariannol, rheoli risg a llywodraethu corfforaethol y Cyngor yn cynorthwyo'r Cyngor yn y gwaith o gyflawni'r Blaenoriaethau Corfforaethol.

6. Beth fydd cost hyn a beth fydd ei effaith ar wasanaethau eraill?

Nid oes unrhyw gostau uniongyrchol yn gysylltiedig â'r adroddiad hwn.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o'r Effaith ar Les?

Nid yw'r adroddiad hwn yn cynnwys unrhyw gynnig ond yn hytrach mae'n adroddiad ar y gwaith a wnaed gan y Pwyllgor dros y flwyddyn ddiwethaf. O ganlyniad, nid oes angen unrhyw asesiad effaith.

8. Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd gyda'r Pwyllgorau Craffu ac eraill?

Mae'r Pwyllgor wedi derbyn a gwneud sylwadau ar ddrafft o'r adroddiad hwn.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Mae'r Pwyllgor yn rhan allweddol o drefniadau llywodraethu'r Cyngor. Mae craffu effeithiol ar brosesau ariannol, systemau a thrafodion sylweddol yn elfen hanfodol o reolaeth fewnol ac yn darparu lefel o sicrwydd i'r Cyngor ehangach ac i randdeiliaid eraill. <

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Y risg o beidio â chael Llywodraethu Corfforaethol neu Bwyllgor Archwilio effeithiol yw nad oes trosolwg o lywodraethu corfforaethol y Cyngor, sydd yn rhan allweddol o berfformiad da. Gall llywodraethu corfforaethol gwan gyfrannu at fethiannau o ran darparu gwasanaethau.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

Nid oes angen gwneud penderfyniad o ganlyniad i'r adroddiad hwn.